

Biuro Obsługi Budownictwa - Dr inż. Marek Sitnicki

95-039 Sokolniki Las, ul. Mickiewicza 2

Tel. Kom. 501-156-642

E-mail: dr.sitnicki@gmail.com

NIP 727-111-00-75

Regon 100154467

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

dla drewnianych schodów wewnętrznych

Obiekt : zabytkowy budynek Muzeum Miasta Zgierza

Adres : 95-100 Zgierz, ul. gen. J. H. Dąbrowskiego 21

Zamawiający : Muzeum Miasta Zgierza, 95-100 Zgierz, ul. gen. J. H. Dąbrowskiego 21

Autor opracowania : dr inż. Marek SITNICKI

1. DANE OGÓLNE

1.1. Podstawa opracowania

Opracowanie wykonano na zlecenie Muzeum Miasta Zgierza, ul. gen. J. H. Dąbrowskiego 21, 95-100 Zgierz, skierowane do firmy Biuro Obsługi Budownictwa - Dr inż. Marek Sitnicki, ul. Mickiewicza 2, 95-039 Sokolniki Las.

1.2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania są schody drewniane wewnętrzne, znajdujące się w zabytkowym budynku przy ulicy gen. J. H. Dąbrowskiego 21 w Zgierzu w którym obecnie mieści się Muzeum Miasta Zgierza. Budynek ten figuruje w rejestrze zabytków nieruchomych województwa łódzkiego pod numerem A/159, data wpisu 30.12.1967 rok.

1.3. Cel opracowania

Celem opracowania jest przedstawienie programu prac konserwatorskich i restauratorskich, mających na celu:

- wzmocnienie fizyczne substancji zabytkowej schodów i ich struktury,
- przywrócenie wartości artystycznych i historycznych zabytkowym schodom,
- przywrócenie wartości użytkowych za pomocą metod wypracowanych na bazie techniki tradycyjnej.

1.4. Wizje lokalne

Autor opracowania przeprowadził w lutym 2014 r. wizję lokalną w trakcie, której dokonano oględzin schodów, zidentyfikowano elementy wystroju i wykończenia oraz oceniono stan zachowania elementu wystroju obiektu zabytkowego.

1.5. Materiały źródłowe wykorzystane w opracowaniu

- 1.5.1. prof. dr hab. arch. Jan Tajchman - Metoda konserwacji i restauracji dziedzictwa architektonicznego w zakresie zabytkowych budowli, artykuł w pracy zbiorowej „Problemy konserwacji i badań zabytków architektury” Europejska Fundacja Ochrony Zabytków w Gdańsku, Studdienna 2007.
- 1.5.2. prof. dr hab. arch. Jan Tajchman - Schody. Skrypt Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa.
- 1.5.3. Walter Frodl, Pojęcia i kryteria wartościowania zabytków, ich oddziaływanie na praktykę konserwatorską. Ośrodek Dokumentacji Zabytków, Warszawa 1966.
- 1.5.4. Kwerenda archiwalna dotycząca budynku Muzeum Miasta Zgierza - autor Maciej Wierzbowski.

3.2. Opis przedmiotu opracowania

Drewniane schody wewnętrzne usytuowane są przy prawej ścianie sieni dzielącej parter na dwie części. Są to schody drewniane jednobiegowe policzkowe ze stopniami wpuszczanymi (lub wsuwanymi) w policzki (dokument 1.5.2). Schody zarówno od strony sieni jak i od strony ściany posiadają balustradę szczeblinową kratową z poręczą o symetrycznym profilu z wklęsłym pochwytym, typową dla schodów z początku XIX wieku. Balustrada o takim samym wyglądzie ogranicza na piętrze z obu stron otwór w stropie w którym zlokalizowany jest bieg schodowy. Balustrady posiadają słupki początkowe z ubogim detałem snycerskim. Stopnie schodów obecnie przykryte są wykładziną dywanową. Schody wykonane są z drewna iglastego - sosnowego. Elementy schodów są przyciemnione bejcą i lakierowane. Widok ogólny i widoki detali schodów przedstawiają fotografie zamieszczone w Załączniku.

4. PRZEKSZTAŁCENIA I STAN ZACHOWANIA OBIEKTU

4.1. Przekształcenia schodów.

Przez okres blisko 180 lat schody w swoim kształcie nie uległy przekształceniu. Stopnie na skutek długotrwałego użytkowania mają wytarte stopnice. Prawdopodobnie w XX wieku zostały wymienione dwa fragmenty poręczy i kilka elementów kratowania balustrady. Oryginalna powłoka malarska schodów została usunięta (niezbyt starannie), drewniane elementy przyciemniono bejcą i polakierowano. Elementy balustrady w kilkunastu miejscach zostały „wzmocnione” wkrętami do drewna z łbami krzyżkowymi i maszynowo wykonanymi gwoździemi.

4.2. Stan zachowania schodów

Stan zachowania schodów można określić jako dobry. Pomimo upływu prawie dwustu lat, schody zachowały się kompletne, w nie zmienionym układzie. Wykonane w XX wieku miejscowe naprawy i wzmocnienia są odwracalne i nie zmieniają w zasadniczym stopniu wyglądu schodów.

5. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

5.1. Generalna koncepcja prac konserwatorskich i restauratorskich

Planowane prace konserwatorskie i restauratorskie mają na celu przywrócenie elementom schodów, głównie balustradzie i policzkom ich wartości artystycznej, oryginalnej kolorystyki wraz z zachowaniem śladów dawności. Przywrócenie schodom walorów użytkowych będzie wiązało się z wykonaniem nakładek na stopnice.

5.2. Analiza wartościująca przedmiotu opracowania

Analizę wartościującą schodów drewnianych wewnętrznych przeprowadzono według systemu wartości opracowanego przez Waltera Frodla (dokument 1.5.3) na podstawie systemu podanego przez Aloisa Riegla. Wartościowanie struktury schodów i ich elementów przeprowadzono w oparciu o wyjaśnienia zawarte w dokumencie 1.5.1. Ocenę wartości atefaktu i jego elementów wraz z uwagami przedstawiono w tabeli.

5.4. Szczegółowe rozwiązania materiałowe dla prac konserwatorskich i restauratorskich

Podane rozwiązania materiałowe są przykładowe. Podczas realizacji prac konserwatorskich i restauratorskich dopuszcza się zastosowanie materiałów o równoważnych parametrach technicznych. Kolorystykę elementów schodów należy określić na podstawie badań stratygraficznych.

5.4.1. Proponowany program prac konserwatorskich i restauratorskich dla elementów schodów

Prace konserwatorskie i restauratorskie należy prowadzić w następującej kolejności:

1. Wykonanie stratygrafii warstw malarskich na stopniach, kratowaniu balustrady i pochwytach poręczy.
2. Usunięcie wykładziny dywanowej.
3. Usunięcie starych powłok malarskich - kombinacją metod chemicznej, poprzez opalenie i mechanicznej.
4. Oczyszczenie elementów drewnianych schodów po usunięciu powłok malarskich.
5. Usunięcie współczesnych wkrętów i gwoździ zastosowanych do tymczasowych napraw.
6. Wzmocnienie strukturalne osłabionych fragmentów oryginalnej substancji zabytkowej - drewnianych elementów schodów (żywica akrylowa).
7. Wyrównanie powierzchni stopni - przygotowanie wierzchu stopnicy do zamocowania nakładki wyrównującej stopień.
8. Stabilizacja konstrukcji schodów - wzmocnienie złączy i mocowania poręczy w belka policzkowych i belkach krawędziowych stropu (klej kostny).
9. Montaż nakładek na stopnice (nakładki z twardego drewna liściastego mocowane na klej kostny i kołki).
10. Wymiana zniszczonych elementów poręczy (elementy z sezonowanego drewna iglastego - sosny).
11. Wymiana zniszczonych słupków (elementy z sezonowanego drewna iglastego - sosny).
12. Wymiana uszkodzonych fragmentów kratowania balustrady (elementy z sezonowanego drewna iglastego - sosny).
13. Flekowanie większych i szpachlowanie drobnych ubytków (elementy z sezonowanego drewna iglastego - sosny, szpachlówka do drewna na bazie żywic akrylowych).
14. Przygotowanie powierzchni i malowanie farbami kryjącymi w kolorach ustalonych podczas badań stratygraficznych (farba do drewna alkidowa)

6. UWAGI KOŃCOWE

Prace konserwatorskie i restauratorskie planowane do wykonania wymagają prowadzenia nadzoru konserwatorskiego nad robotami, gdyż zakres prac może ulec zmianie po wykonaniu stratygrafii warstw malarskich, zabiegów czyszczących i demontażu wtórnych elementów.